

trebuie să se desfășoare pe un același ritm uniform, funcționăresc. Sînt momente lente, de adîncă și chibzuită pregătire, și în foaiere, la masă, și pe scenă, după cum sînt precipitări, nu numai de zile dar și de ore, în care se cer eforturi enorme și autodepășiri. În asemenea împrejurări și în îndrăznelile unice și creatoare, actorul trebuie deprins ca, firește, conștient de mijloacele și pregătirea sa, să facă acele pariuri cu absurdul, cu neobișnuitul, cu neîncercatul. Toți artiștii știu că aceste mari îndrăzneli sînt de multe ori biruitoare. Actorii trebuie despovărați de timorare, și aceasta nu se poate face decît printr-o asistență tovarășească a semenilor — de la director pînă la coleg. Reinchegarea colectivului pe o unitate morală din care să iasă spiritul de asistență camaraderească, e de o mare importanță. În demnitatea, în mîndria că erau slujitorii primei scene, dar și în solidaritatea profesională — stăteau legați vechii actori mari ai Naționalului, care alcătuiau o singură familie.

Toate aceste probleme interioare, subordonate unui singur fel de a înțelege, activitatea și viața în Teatrul Național, dau stilul teatrului, de care nimeni nu trebuie să se simtă desprins sau acționînd împotriva: stil în joc și stil în viață. Am insistat atîta asupra clasicismului românesc și străin la Teatrul Național, nu pentru a uita îndatoririle sociale și actuale ale acestui teatru, ci pentru a sugera numai cîte probleme se leagă în adîncul vieții teatrului de acest repertoriu, repet: organic gîndit și pus nu numai la îndemîna realizării actorului, dar și a formării lui.

Firește că Teatrul Național trebuie să acționeze astăzi de pe cele mai înaintate poziții, el fiind — pe sector cultural — un factor important în construirea socialismului. Regăsindu-se însă pe el, prin metodele care îi sînt proprii, perfecționîndu-se neîncetat înspre o cît mai înaltă măiestrie, el va izbuti să slujească și mai bine cauza obștească în serviciul căreia e pus.

Un colectiv astfel format, stăpîn pe mijloacele sale de expresie, unitar mai ales și în creația artistică și într-o viață socială și morală, va putea desigur să aducă pe scena sa tot ceea ce și producția modernă și contemporană va da mai înaintat și mai de seamă. În felul acesta, alături de literatura sovietică, repertoriul Teatrului Național se va întregi armonios.

Și astfel, perspectivele din afară asupra activității Teatrului Național se vor schimba considerabil, atunci cînd această neclintită instituție de artă își va regăsi adevărata ei viață interioară de muncă, de jertfe și de bucurii. Să nădăjduim că devotamentul celor ce o slujesc și ajutorul cel mai înalt astfel îi vor folosi. Dar, firește, se cere o îngăduință de timp, în care, de asemenea, Teatrul Național nu trebuie să uite că, în afară de înalta lui menire artistică, are și una de agitație culturală. Cineva se întreba dacă Teatrul Național stă alături de Academie și Universitate! Cred că da. În slujba ideilor celor mai înaintate și a scriitorilor, de la conferințe experimentale și matineuri poetice, pînă la instructaje și producții în cluburi și unități de muncă, el trebuie să fie prezent și va fi tot mai mult.

Ion Marin SADOVEANU

Unele concluzii

Cu această intervenție a directorului Teatrului Național „I. L. Caragiale” — căruia i-am oferit cadrul pentru a trage unele concluzii —, discuția organizată în jurul primei noastre scene ia sfîrșit. Nu ne putem da seama, deocamdată, de rodnicia ei, totuși nu ne ascundem modesta satisfacție de a fi adunat un mănunchi de opinii prețioase, la diferite niveluri ale mediului nostru artistic și literar. Nu putem spune, pe de altă parte, că discuțiile au avut un caracter suficient de combativ, au cuprins schimburi și ciocniri de opinii care să le învioreze. Mai degrabă, ele s-au succedat liniar, cu micile unduiri ale cîtorva contribuții personale mai de relief.

Dacă pozițiile asumate de participanți — actori, regizori, critici, dramaturgi, conducători de instituție — nu s-au deosebit prea mult între ele, în schimb le-a unit — așa cum constată și Ion Marin Sadoveanu — „atașamentul tuturor pentru vechea instituție a Teatrului Național din București“.

Avînd în vedere această unanimitate de atitudini fundamentale, părerile au fost, firesc, concorde asupra celei mai mari părți din problemele deschise ale teatrului. Degetul pe rană — sau pe răni — n-a fost pus, în general, cu prea multă forță, dar problemele de bază au fost atinse. În ultimă analiză, ele se reduc la cîteva: repertoriul (selecția, echilibrarea, calitatea lui), raportul tradiție-înnoire, colectivul artistic (omogenitate, varietate, stil de interpretare), stimularea tineretului, consiliul artistic și, în sfîrșit, necesitatea unui lăcaș adecuat.

Sintetizînd, într-un fel, situația Naționalului la începutul stagiunii, primii participanți la discuție (fostul director Vasile Moldovan și Simion Alterescu) au admis că situația repertoriului era destul de precară. Nu exista un punct de vedere clar și hotărît în acest sens și dacă literatura clasică din toate timpurile nu era exprimată prin piesele cele mai valoroase și reprezentative, dramaturgia originală juca de-a dreptul rolul Cenușăresei. Critica la alcătuirea repertoriului a fost reluată și amplificată în continuare. S-a arătat că repertoriul a fost ales pe baza unor criterii empirice, care lipseau teatrul și colectivul de perspectivă (Radu Beligan), că prima noastră scenă e, deocamdată, văduvită de cele mai înalte expresii dramaturgice, rominești și universale (Sorana Coroamă), în timp ce alții (Ion Finteșteanu) au vorbit chiar de o criză a repertoriului, pricinuită în special (ideea fusese exprimată și de Radu Beligan) de „primatul exagerat“ al regizorilor, care și-au impus, aproape exclusiv, gustul și preferințele. Pe măsură ce discuțiile înaintau, problema repertoriului se clarifica progresiv, pentru ca (în intervenția lui Al. Kirițescu) să-și capete o formulare pe cît de lucidă, pe atît de precisă și de exigentă: „Specificul Naționalului nu trebuie să aibă la bază un favor al tradiției, ci un prestigiu al valorii prezente“.

Această precizare s-a dovedit cu atît mai necesară, cu cît mulți participanți la discuție s-au orientat excesiv spre tradiție, spre trecut, neglijînd faptul că un organism viu nu se poate întreține numai din substanța acumulată anterior. S-a ajuns chiar la un fel de supraestimare a tradiției (Simion Alterescu, Ion Finteșteanu), care a dus pînă la confundarea, metaforică e adevărat, dar nu mai puțin primejdioasă, a profilului artistic cu însăși linia arhitecturală a vechiului Național (Mihail Berechet).

Nimeni nu contestă valoarea și forța dătătoare de conținut și ținută artistică a tradiției, dar greșesc cei care o confundă cu însăși repetarea aidoma a modurilor ei artistice. Fără contribuția creatoare a contemporaneității, cea mai strălucită tradiție devine trunchi uscat, dacă nu element de involuție. De aceea, socotim că accentele puse pe spiritul novator, pe împrăștierea fecundă — desigur făcînd legătura cu tradiția — au fost binevenite (Al. Kirițescu, Horia Lovinescu, Sorana Coroamă).

În mod firesc, dialogul tradiție-progres a împins dezbaterile pe terenul stilului de interpretare, în plină artă a spectacolului și implicit în sîmburele viu al colectivului. Pentru cei mai mulți, stilul Naționalului suferă din pricina lipsei de omogenitate a colectivului, iar pentru unii (Radu Beligan), din pricina deosebirilor pronunțate dintre manierele regizorilor, care împart colectivul în secțiuni stilistice eterogene. Cert e că Naționalul dispune de o valoroasă echipă de comedie, dar, pe de altă parte, dispune și de forțele necesare spectacolelor dramatice sau tragice, forțe pe care e dator să le potenteze și valorifice (Marietta Sadova).

Pentru unificarea stilului artistic, care, să nu uităm, e colectiv și individual în același timp, Naționalul trebuie să lege între ele diferitele generații de actori și, mai ales, să întărească politica de promovare a tinerilor valoroși. Încercări s-au făcut, dar (așa cum scria Radu Beligan), după primele succese, tinerii actori sau regizori nu mai erau urmăriți, sus-

ținuți, îndrumați. E bine, în acest sens, că directorul I. M. Sadoveanu consideră teatrul și repertoriul lui „nu numai la îndemîna realizării actorului, dar și a formării lui“.

Tot în ce privește modul de dezvoltare al colectivului, ni se par prețioase acele contribuții (Horia Lovinescu, Simion Alterescu) care tind la precizarea rolului specific al *Studioului*. Dacă prima sală ar fi oportun să se atribuie marelui repertoriu clasic, Studioul ar putea să-și dezvolte dubla funcțiune de consacrare a dramaturgiei originale și moderne, pe de o parte, și de experimentare îndrăzneată a noilor modalități de expresie artistică, pe de alta.

Susținerea repertoriului original, a pieselor ce reflectă contemporaneitatea, adică însăși viața noastră, a fost întrucitva deficitară la Național. Deficitară mai ales în sensul unei preocupări permanente, sistematice, de program. Aceasta și din cauza insuficiențelor consiliului artistic, de multe ori inert în raport cu sarcina lui centrală: repertoriul (așa cum arăta Vasile Moldovan). Au fost glasuri (Ion Finteșteanu, Victor Bumbești, Al. Șahighian) care au făcut — și pe bună dreptate — consiliul artistic „direct răspunzător“ pentru scăzuta calitate a repertoriului și, implicit, a spectacolelor. Aproape toți semnatarii intervențiilor au subliniat marea răspundere ce revine consiliului artistic. Între timp, problema a dobîndit o clarificare prin articolul publicat în „Scînteia“ (nr. 3843), sarcina centrală a consiliilor artistice fiind: „acea de a se ocupa cu toată grija de includerea în repertoriu și reprezentarea în cele mai bune condiții a pieselor romînești, de a promova realismul socialist în dramaturgia noastră, de a ajuta pe autori să abordeze temele cele mai arzătoare ale actualității, de a-i ajuta să-și dezvolte măiestria și tehnica dramaturgică“. Multe din configurația Naționalului vor depinde de acum înainte de poziția stimulatoră, judecătorească, competența și nivelul consiliului său artistic.

Desigur, nu ne-am putut acorda aici întreg răgazul de a recapitula pînă în amănunt dezbaterile desfășurate în paginile din patru caiete (7/1956, 1, 2, 3/1957) ale revistei „Teatrul“. Socotim totuși că am desprins cîteva din liniile lor esențiale.

În cuvîntul său final, Ion Marin Sadoveanu atrăgea atenția asupra deosebirii valorice dintre privirile dinafară și cele dinăuntru. Și mai arăta că pentru a se constata roadele concrete ale unei politici chibzuite, e nevoie de timp. Ne simțim înclinați să-i dăm dreptate. Nu fără a promite, însă, că vom urmări îndeaproape evoluția primei noastre scene, pe care — deși nu sîntem chiar în miezul ei intim de viață — o iubim și o sprijinim cu devotament prin uneltele noastre specifice.

Discuțiile purtate în revista noastră, cu modesta lor contribuție, au constituit o dovadă de dragoste și de interesare pasionată față de propășirea Teatrului Național „I. L. Caragiale“, căruia îi urăm noi și largi succese pe drumul artei realist-socialiste, al înaltei misiuni de educare cetățenească.

REDACȚIA